

матеріально-технічного забезпечення та зміцнення міжвідомчої взаємодії дозволить підвищити ефективність функціонування сектору безпеки та оборони України та забезпечити належний рівень захисту держави в умовах сучасних і безпекових викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 25 квітня 2025 р.). Дніпро : ДДУВС, 2025. – 49 с.
2. Актуальні питання забезпечення службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 24 квітня 2025 р.). Харків, 2025.
3. Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки та оборони держави: сучасний стан, проблеми та перспективи : тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (31 жовтня 2025 р.). – Золочів : Національна академія Національної гвардії України, 2025.
4. Актуальні проблеми службово бойової діяльності сил охорони правопорядку в Україні: матеріали круглого столу (м. Дніпро, 23 квітня 2021 р.) – Дніпро : ДДУВС, 2021.
5. Інститут підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України. Національного юридичного інституту імені Ярослава Мудрого: матеріали III Всеукраїнської конференції (м. Харків, 25 квітня 2024 року) 15 с.
6. Чалий М. Г. Організаційно-правові та тактичні аспекти службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони України Юридичний науковий електронний журнал. 2025.

КОРЕНЬ ДЕНИС ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Київського інституту Національної гвардії України

КОБА ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ

кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
Київський інститут Національної гвардії України

ОРГАНІЗАЦІЯ НЕСЕННЯ БОЙОВОЇ СЛУЖБИ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ОХОРОНИ СПЕЦІАЛЬНИХ ВАНТАЖІВ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ, КОЛІЗІЇ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану та гібридних загроз організація охорони спеціальних вантажів підрозділами Національної гвардії України (далі – НГУ) є стратегічним елементом військової логістики, боєздатності Збройних сил України (далі – ЗСУ) та національної безпеки. Захист зброї, боєприпасів, вибухових речовин, секретних документів і ядерних матеріалів безпосередньо впливає на стійкість критичної інфраструктури. Порухення режиму охорони може спричинити диверсії, витік інформації чи зниження обороноздатності держави [2].

Дослідження вперше комплексно аналізує колізії між статутами ЗСУ (1999 р.) та актами НГУ в умовах воєнного стану (2022–2025 рр.), виявляє прогалини в механізмі взаємодії з іншими суб'єктами сектору безпеки та пропонує конкретні законодавчі ініціативи щодо адаптації правового регулювання охорони спеціальних вантажів до гібридних загроз. Аналіз ґрунтується на сучасних дисертаційних дослідженнях (Пискун О.В., 2023; Шлега Д.О., 2025; Ступак Д.Б., 2024) та статтях (Буга Г.С., 2023; Титаренко О.О., 2025), які висвітлюють проблеми подвійного підпорядкування НГУ, фрагментарність норм та відсутність чітких механізмів взаємодії [6; 7; 10].

Спеціальний вантаж – вантажі (зброя, боєприпаси, вибухові речовини, секретні документи, ядерні матеріали тощо), перелік яких затверджує Кабінет Міністрів України і які підлягають охороні та обороні НГУ [Постанова КМУ від 13.08.2014 № 338]. **Бойова служба**

– форма несення військової служби, що передбачає виконання завдань із застосуванням бойових можливостей підрозділів у мирний час та в умовах воєнного стану (ст. 1, 2, 6-1 Закону про НГУ) [2]. **Охорона** – комплекс організаційних, тактичних і силових заходів, спрямованих на недопущення протиправного заволодіння, пошкодження чи знищення вантажу. **Супровід** – переміщення вантажу під контролем варти (наряду) від моменту прийняття до здачі одержувачу. Поняття впливають із норм Закону про НГУ, Статуту гарнізонної та вартової служб ЗСУ та Положення, затвердженого Наказом МВС від 03.07.2014 № 625 (чинне, зі змінами) [10].

Оснвою становить ст. 2 Закону про НГУ (охорона спеціальних вантажів – одна з основних функцій НГУ, зокрема під час перевезення ядерних матеріалів, ст. 12). Статті 17–19 регулюють застосування спеціальних засобів, вогнепальної зброї та озброєння для відбиття нападу. Порядок організації деталізовано в Положенні № 625 та оновленому Положенні від 15.06.2023 № 497. Додатково застосовуються Закон «Про правовий режим воєнного стану» (ст. 8, 15) та статuti ЗСУ [2; 4].

Механізм охоплює планування маршруту, формування варти, розподіл обов'язків (командир охорони, наряди супроводу, резерв), інструктаж, перевірку допуску та взаємодію з СБУ, поліцією та місцевими органами влади. Тактичні аспекти (маскування, радіозв'язок, пости під час стоянок, алгоритм реагування на загрозу) регулюються статутами ЗСУ та внутрішніми наказами НГУ. Етапи служби: підготовка, завантаження та пломбування, рух із дотриманням маскування, охорона під час стоянок, реагування на загрози, передача вантажу та звітність (Положення № 625) [10].

Глибокий правовий аналіз виявляє низку колізій та прогалин:

- Колізії між статутами ЗСУ (1999 р.) та актами НГУ: Статут гарнізонної та вартової служб ЗСУ не враховує подвійний статус НГУ (правоохоронний + військовий) у воєнний час. Під час супроводу спеціальних вантажів виникає невизначеність щодо підпорядкування (ст. 6-1 Закону про НГУ передбачає підпорядкування Головнокомандувачу ЗСУ, крім окремих підрозділів). Це призводить до затримок у прийнятті рішень про застосування зброї (ст. 17–19 Закону про НГУ) та взаємодію з поліцією/СБУ, що безпосередньо знижує ефективність охорони в умовах гібридних загроз (дрони, диверсії). Проблема підтверджена дослідженнями Пискуна О.В. (2023) щодо подвійного підпорядкування та Шлеги Д.О. (2025), який зазначає фрагментарність Закону про НГУ і відсутність чітких механізмів взаємодії [6; 7].

- Відсутність чіткого механізму реального часу обміну інформацією з іншими суб'єктами сектору безпеки в умовах гібридних загроз (фрагментарність Закону про НГУ, як зазначено в дисертації Шлеги Д.О., 2025; Ступак Д.Б., 2024) [7; 10].

- Норми Положення № 625 та № 497 не передбачають обов'язкового оснащення варти сучасними засобами (дрони, Starlink, цифровий зв'язок), що критично знижує ефективність у сучасних умовах (Буга Г.С., 2023; Титаренко О.О., 2025) [5; 9].

У практиці воєнного часу (2022–2025 рр.) зафіксовано випадки, коли через невизначеність підпорядкування варта НГУ під час супроводу спеціальних вантажів не могла оперативно викликати авіаційну підтримку ЗСУ або скоординувати дії з СБУ, що призводило до затримок реагування на загрози (аналогічно висновкам Шлеги Д.О., 2025). Відсутність інтеграції дронів у стандартні процедури Положення № 625 ускладнює виявлення диверсійних груп на маршрутах [7].

Висновки: Організація несення бойової служби підрозділами Національної гвардії України з охорони спеціальних вантажів є багатокомпонентною правовою системою, яка забезпечує військову логістику та національну безпеку. Усунення виявлених колізій шляхом запропонованих законодавчих змін дозволить підвищити ефективність охорони в умовах сучасних гібридних загроз і воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
2. Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 № 876-VII.

3. Про затвердження Порядку організації діяльності та взаємодії Національної гвардії... : Постанова КМУ від 20.08.2021 № 894.
4. Доктрина діяльності Національної гвардії України : ВКП НГУ 1-00 : затв. наказом командувача НГУ від 22.12.2023 № 1097 : зі змінами від 02.09.2025 № 981.
5. Буга Г. С. Правове регулювання діяльності Національної гвардії України // Юридичний науковий електронний журнал. – 2023. – № 3.
6. Пискун О. В. Адміністративно-правовий статус командувача Національної гвардії України : дис. ... д-ра філософії. – ДонДУВС, 2023.
7. Шлега Д. О. Адміністративно-правовий статус Національної гвардії України : дис. ... д-ра філософії. – ДонДУВС, 2025.
8. Ступак Д. Б. Адміністративно-правове забезпечення правового режиму воєнного стану : дис. ... д-ра філософії. – НУОУ, 2024.
9. Титаренко О. О. Перспективи нормативно-правового забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України в умовах воєнного стану // Проблеми правоохоронної та освітньої діяльності. – 2025.
10. Наказ МВС України від 03.07.2014 № 625 «Про затвердження Положення про військові частини і підрозділи з охорони важливих державних об'єктів та спеціальних вантажів Національної гвардії України».

КРІКЕНТАЛЬ Д. В.

курсант 2 відділення 114 навчальної групи,
факультету забезпечення державної безпеки,
Київського інституту Національної гвардії
України

САХНЕВИЧ БОРИС ВАЛЕРІЙОВИЧ

кандидат економічних наук, заступник
начальника кафедри бойового та логістичного
забезпечення, Київського інституту Національної
гвардії України

**СИЛИ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ: АДАПТАЦІЯ ДО СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ ВІЙНИ**

Сучасна війна, яку веде Україна, є не лише збройним протистоянням, а й складним багатовимірним процесом, що охоплює військову, технологічну, економічну, соціальну та інформаційну сфери. У цих умовах особливого значення набуває ефективність функціонування сил безпеки та оборони України, їх здатність швидко адаптуватися до нових викликів і загроз. Службово-бойова діяльність сьогодні вже не обмежується виконанням класичних бойових завдань. Вона трансформувалася у комплексну систему, яка включає підготовку особового складу, управління військами, логістичне забезпечення, використання новітніх технологій, психологічну підтримку та взаємодію з громадянським суспільством. Саме тому дослідження процесів адаптації сектору безпеки та оборони України є надзвичайно актуальним.

1. Сутність та структура сектору безпеки і оборони України

Сектор безпеки і оборони України являє собою інтегровану систему, що складається з кількох взаємопов'язаних компонентів: сил оборони, сил безпеки, оборонно-промислового комплексу та громадянського суспільства. Кожен із цих елементів виконує специфічні функції, але лише їх узгоджена взаємодія забезпечує ефективне реагування на загрози.

Сили оборони виконують ключове завдання — відсіч збройній агресії та захист територіальної цілісності держави. Сили безпеки відповідають за внутрішню стабільність,